

Π Ι Ν Α Κ Ε Β

ΕΜΦΑΙΝΩΝ ΤΑ ΕΚΛΟΓΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ
1ης ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1920 ΕΠΙ ΤΗ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΑΝΑΛΟ-
ΓΙΚΗΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΣΕΩΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
ΤΟΥ D'HONDT (ΒΕΛΓΙΚΟΝ).

ΕΚΛΟΓΙΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΙ		Ἡθελον ἐκλεγεῖ	
		Ἡνωμένοι	Φιλελεύθεροι
1	Ἀδριανουπόλεως	0	11
2	Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας	7	5
3	Ἀργολίδος	7	4
4	Ἀρκαδίας	8	4
5	Ἄρτης	2	2
6	Ἄττικῆς	12	10
7	Ἀχαΐας καὶ Ἡλίδος	9	7
8	Δράμας	6	7
9	Ἐβρου	0	8
10	Εὐβοίας	6	3
11	Ζακύνθου	2	1
12	Ἡρακλείου	3	4
13	Θεσσαλονίκης	16	9
14	Ἡπείρου	5	7
15	Καλλιπόλεως	0	6
16	Κερκύρας	5	3
17	Κεφαλληνίας	4	3
18	Κοζάνης	7	4
19	Κυκλάδων	8	5
20	Λακωνίας	6	3
21	Λαρίσης	8	6
22	Λασηθίου	1	3
23	Λέσβου	3	9
24	Μεσσηνίας	9	5
25	Μέλλης	5	2
26	Πελλῆς	1	2
27	Πρεβέζης	0	12
28	Ραιδεστού	2	3
29	Ρεθύμνου	0	6
30	Ροδόπης	2	2
31	Σύρου	0	9
32	Σαράντα Ἐκκλησιῶν	5	4
33	Σερρών	7	5
34	Τρικιάλων	8	3
35	Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος	6	3
36	Φλωρίνης	2	5
37	Χανίων	1	4
38	Χίου	1	1
39	Σπετσῶν	0	3
40	Ἰδρας	1	1
	Ψαρῶν	1	1
	Σύνολον	175	194

Η ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ
ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΙΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Υ Π Ο
 ΚΛΕΙΣΘΕΝΟΥΣ Γ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΥ

Ἡ μετὰ τὰ ἀτυχή γεγονότα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἀθρόα προσέλευσις νέων προσφύγων κατὰ ἑκατοντάδας χιλιάδων ἐξ ἀπάσης τῆς Ἑλληνικῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ Θράκης συγχρόνως εἰς χώραν ὡς ἡ Ἑλλάς εὐρισκομένην μετὰ δεκαετῆ πόλεμον εἰς οὐχὶ ἐξαιρετικῶς ἀκαμαίαν οικονομικὴν θέσιν, ἀσφαλῶς θέλη καταβάλλῃ αὐτὴν ἀνεπανορθώτως, ἐὰν δὲν ληφθῶσι σύντονα μέτρα οὐ μόνον προσωρινῆς περιθάλψεως αὐτῶν ἀλλὰ καὶ μονίμου ἐγκαταστάσεώς των ὑπὸ συνθήκας οικονομικῶς ἱκανοποιητικᾶς.

Πρόχειρος ὑπολογισμὸς ἀποδεικνύει τὴν τρομακτικὴν ἐπιδάρυσιν ἣν τὸ Κράτος καὶ ἡ ἑλληνικὴ κοινωνία θὰ ὑποστῶσιν ἐκ τῆς συνεχίσεως τῆς παρούσης καταστάσεως τῆς περιθάλψεως τῶν προσφύγων, ἐκ τῶν ὁποίων σήμερον ἐν φ' ἀπαντες εἶναι καταναλωταὶ πλοῦτου ἐλάχιστοι ἠδυνήθησαν μέχρι τοῦδε νὰ καταστῶσι πρᾶγῳοὶ πλοῦτου, καὶ οικονομικῶς αὐτάρκει. Ἡ ἱκανοποίησις τῶν πλέων ἀπαραιτήτων ἀναγκῶν διατροφῆς, στεγασεως καὶ ἰατρικῆς περιθάλψεως 1.000.000 προσφύγων ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας τιμῶν τῶν ἐμπορευμάτων δὲν δύναται καθ' οἰονδήποτε συνδυασμὸν νὰ ἦ ἐλάσσων τῶν 5 δραχμῶν κατ' ἄτομον ἡμερησίως, ἧται 1.800 δραχμῶν ἐτησίως. Ἄρα ἡ δαπάνη τῆς συντηρήσεως τοῦ ὄλου προσφυγικοῦ πληθυσμοῦ δι' ἐν ἔτος εἶναι ἀσφαλῶς ἀνωτέρα τοῦ 1.800.000.000 δραχμῶν.

Καὶ ἐφ' ὅσον θὰ ἐπρόκειτο μετὰ ἐν ἔτος ἡ μεγάλη πλειονότης τοῦ πληθυσμοῦ τούτου νὰ γίνῃ αὐτάρκης, ἡ διεθνῆς καὶ ἰδίᾳ ἡ παροικιῶδης ἑλληνικὴ φιλοξενία θὰ ἠδύναντο νὰ ἀνταποκριθῶσιν εἰς τὴν δαπάνην ταύτην ἀνευ μονίμου οικονομικῆς κάμψεως τῆς ἀντοχῆς τῆς χώρας. Τὸ πρόβλημα ὅμως δὲν εἶναι ἀτυχῶς τόσον ἀπλοῦν, ἀφ' ἐνός διότι ἕνεκα τοῦ ἀπαισίου μέτρου τῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων κατακρατήσεως τῶν ἀνδρῶν τῶν ἀγόντων ἡλικίαν 18 ἕως 45 ἐτῶν, οἱ ἐκ Μ. Ἀσίας πρόσφυγες, γυναῖκες, παιδιὰ καὶ γέροντες, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, εἶναι ἀσθενεῖς παραγωγοὶ πλοῦτου, ἀφ' ἑτέρου διότι ἕνεκα τοῦ δεκαετοῦς πολέμου τὸ ἀνοργάνωτον τῆς παραγωγῆς (διομηχανίας καὶ γεωργίας) δὲν καθιστᾷ δυνατὴν τὴν ὑπ' αὐτῆς ἀπορρόφησιν καὶ χρησιμοποίησιν εἰς ἐπιωφελεῖς ἐργασίας τόσον ἑκατοντάδων χιλιάδων ἀτόμων ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν.

Ἴνα ὅθεν τὸ προσφυγικὸν πρόβλημα λυθῇ ἱκανοποιητικῶς τόσον

δι' αὐτοὺς τούτους τοὺς πρόσφυγας, ὅσον καὶ διὰ τοὺς μονίμους κατοίκους τῆς χώρας δεόν νὰ διαιρεθῆ εἰς δύο χρονικά στάδια καὶ δύο μεθόδους.

1ον) Ἄμεσος καὶ ἐκ τῶν ἐνότων στέγαις, διατροφή καὶ λοιπὴ περίθαλψις τῶν προσφύγων ὡς πρώτη βοήθεια πρὸς αὐτούς.

2ον) Μόνιμος ἐγκατάστασις τῶν προσφύγων εἰς παραγωγικὰς ἐργασίας.

Ἐὰν ἡ μέριμνα τοῦ Κράτους καὶ τῆς κοινωνίας περιορισθῆ εἰς τὴν πρώτην, μόνον μέθοδον, οἱ πρόσφυγες μὴ δυνάμενοι νὰ ἱκανοποιήσωσι τὰς στοιχειωδειςτέρας τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν διὰ τοῦ μικροῦ ἡμερησίου ἐπιδόματος τοῦ ὑπὸ τοῦ Κράτους χορηγουμένου καὶ ἐξαντλοῦντες ταχέως τὰ ἐκ τῶν συνεισφορῶν συναχθέντα κεφάλαια, ὅσοι αὐτῶν δὲν εὐρίσκωσι παραγωγικὰς ἐργασίας (καὶ οὗτοι εἶναι ἀσφαλῶς ἡ μεγάλη πλειονότης) θὰ προσπαθῆσωσι νὰ βιοπαλαίσωσι διὰ τῶν ἀνευ εἰδικότητος καὶ κεφαλαίων ἐπαγγελμάτων, ἐξ ὧν ἤδη ἡ χώρα μονίμως ὑποφέρει, τῶν πλανοδίων μικροπωλητῶν, ὡς παράσιτα τῆς κοινωνίας οὐχὶ ὡς παραγωγὸν πλούτου, μὴ ἱκανοποιούντες ἑαυτοὺς, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον ἀνταποδίδοντες εἰς τὴν χώραν ὅσα ὑπὲρ αὐτῶν ἐπραξε καὶ μέλλει νὰ πράξῃ.

Ἐπιβάλλεται ὅθεν ὅπως ἢ τε κρατικὴ καὶ ἢ τῶν φιλανθρωπικῶν ὀργανώσεων προσφυγικὴ πολιτικὴ ἀποβλέψῃ εἰς τὴν, ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν ἄμεσον περίθαλψιν, προετοιμασίαν τοῦ ἐδάφους πρὸς μόνιμον ἐγκατάστασιν τῶν προσφύγων εἰς παραγωγικὰς ἐργασίας, ἵνα ἀποτραπῆ ὁ ἄλλως ἀφευκτος κίνδυνος τῆς ἐγκαθιδρύσεως παρ' ἡμῖν τῆς μονίμου πενίας (pauperisme).

ΑΜΕΣΟΣ ΠΕΡΙΘΑΛΨΙΣ

Δὲν ἐνδιατρίβωμεν ποσῶς ἐν τῇ μελέτῃ ταύτῃ ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς ἀμέσου περιθάλψεως τῶν προσφύγων καθ' ὅσον αὕτη συντελεῖται κατὰ τὸν δυνατὸν καταλληλότερον τρόπον ὑπὸ τοῦ εἰδικῶς πρὸς ταῦτα ὑπάρχοντος Ὑπουργείου τοῦ Περιθάλψεως.

Τὸ ὑπὸ μελέτην θέμα εἶναι ἡ μόνιμος ἐγκατάστασις τῶν προσφύγων εἰς παραγωγικὰς ἐργασίας, ἵνα ὡς τάχιστα τὸ ἔργον τῆς προσωρινῆς περιθάλψεως βαθμιαίως ὑποκαταστήσῃ ἡ μόνιμος ἀποκατάστασις τῶν νέων πληθυσμῶν τῆς Ἑλληνικῆς χώρας.

Κατὰ τὴν πρόχειρον περίθαλψιν τῶν προσφύγων οὐδεμίαν σοβαρὰν προσπάθειαν μὲ βλέψεις ἀπωτέρου μέλλοντος δύναται νὰ γίνῃ πρὸς ἐγκατάστασιν αὐτῶν εἰς γεωγραφικὰ σημεῖα τῆς χώρας καὶ εἰς ἔργα κατάλ-

ληλα διὰ τὰς ἱκανότητας τῶν προσφύγων ἐκάστης κατηγορίας. Κατ' ἀνάγκην ἅπαντες ἀναμιξὶ διανέμονται εἰς τὰς διαφόρους πόλεις καὶ κωμοπόλεις τῆς χώρας ἀναλόγως τῶν διαθεσίμων στεγῶν, καὶ τὸ πολὺ, ἀναλόγως τῶν ὑπαρχόντων μέσων πρὸς ἔστω καὶ πρόσκαιρον διατροφήν αὐτῶν. Ἀκριβῶς ὅπως μετὰ πυρκαϊᾶν οἰκίας οἱ γείτονες περιθάλλουσι τοὺς ἐνοίκους κατὰ τὰς πρώτας μετ' αὐτὴν ὥρας.

Κατὰ τὴν ἄμεσον περίθαλψιν ἐπιβάλλεται ἀπόλυτος συντηρητικότης ὅσον ἀφορᾷ τὴν οἰκονομικὴν ἀποψιν, διότι ἂν, τὸ μεγαλείτερον ποσὸν τῶν προοριζομένων πρὸς περίθαλψιν τῶν προσφύγων κεφαλαίων, δαπανηθῆ διὰ τὴν προσωρινὴν αὐτῶν βοήθειαν, τὸ ἔργον τῆς μονίμου ἐγκαταστάσεως αὐτῶν εἰς παραγωγικὰς ἐργασίας θὰ ἀποτύχῃ, θὰ δημιουργηθῆ δ' οὕτω δι' ἄλλον τὸν πληθυσμὸν μία συνεχῆς καὶ ἀνυπόφορος κατάστασις, μία οἰκονομικὴ δυσπραγία, ἀπὸ τὴν ὅποian ἡ Ἑλλάς δὲν θὰ δυνηθῆ νὰ θεραπευθῆ πρὸς τῆς παρελεύσεως μακρᾶς σειρᾶς ἐτῶν. Τὴν δὲ εὐθύνην τούτων θὰ ἔχωσιν οἱ σήμερον διευθύνοντες τὸ ἔργον τῆς περιθάλψεως.

Ἐνῶ ἀντιθέτως, ἐὰν τὸ ἔργον τῆς μονίμου ἐγκαταστάσεως τῶν σήμερον ἀνευ ἐργασίας ἐπιταχυνθῆ καὶ τεθῆ συντόμως εἰς ἐφαρμογὴν δι' ἐπαρκῶν οἰκονομικῶν μέσων, ἡ ἐκ τῆς ἐργασίας τῶν προσφύγων ἀναμενομένη ὠφέλεια δύναται νὰ εἶναι ἀνυπολόγιστος οὐ μόνον δι' αὐτοὺς τοὺς πρόσφυγας ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ὅλην ἐθνικὴν οἰκονομίαν.

ΜΟΝΙΜΟΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

Ἡ πρώτη σκέψις ἣτις φυσικῶς ἔρχεται κατὰ τὴν ἔρευναν ἐνὸς πολυμόρφου προβλήματος ὡς τὸ τῆς μονίμου ἐγκαταστάσεως τῶν προσφύγων εἶναι ἡ ἀνάγκη τῆς συντονήσεως τῶν προσπαθειῶν τῶν διαφόρων κρατικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ δὴ κυρίως τῶν τριῶν παραγωγικῶν Ὑπουργείων (Ἐθνικ. Οἰκονομίας, Γεωργίας καὶ Συγκοινωνίας), πρὸς σύνταξιν καὶ ἐφαρμογὴν ἐνὸς ἐνιαίου μὲν προγράμματος, ἐπὶ τῇ βάσει ὅμως πάντοτε τῶν ἀρχῶν τῆς κατ' εἰδικότητα κατανομῆς τῆς πολυσχιδοῦς ταύτης ἐργασίας.

Τὸ πρόγραμμα τοῦτο δεόν νὰ ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν προσφύγων καὶ τὰ πρὸς τοῦτο διατιθέμενα μέσα, νὰ εἶναι πρακτικὸν καὶ νὰ τεθῆ ταχέως εἰς ἐφαρμογὴν. Τὰς γενικὰς γραμμὰς τούτου δεόν νὰ θέσῃ καὶ κατευθύνῃ γενικὴ κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ ἐξ ἀνωτάτων ὑπαλλήλων τῶν προαναφερθέντων Ὑπουργείων μετὰ ἀντιπροσώπων τῶν Ὑπουργείων Περιθάλψεως, Ἐσωτερικῶν καὶ Οἰκονομικῶν καὶ τῶν

κυριωτέρων ὀργανώσεων Ἑλληνικῶν καὶ ξένων, αἵτινες θὰ ἠδύνατο οὐσιαστικῶς νὰ συμβάλωσιν εἰς τὸ ἔργον τῆς μονίμου ἐγκαταστάσεως τῶν προσφύγων.

Κεντρικὴ ἰδέα κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ προγράμματος τούτου δέον νὰ εἶναι ἡ δημιουργία εὐνοϊκῶν συνθηκῶν ἐργασίας καταλλήλου πρὸς τὴν σύνθεσιν τοῦ προσφυγικοῦ πληθυσμοῦ καὶ τὰς ἐπιτηδειότητάς αὐτοῦ, καὶ ἱκανοποιούσης πληρέστερον τὰς ἀνάγκας τῆς χώρας. Ἐπιμελῶς δέον νὰ ἀποφευχθῇ ὁ ἐπικίνδυνος πολλαπλασιασμοῦ τῶν μὴ παραγωγικῶν ἐπαγγελματιῶν (μεταπρατῶν κλπ.).

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ Ἑλλάς κατοικεῖται ἀραιῶς (50 περίπου ψυχαὶ κατὰ τετραγωνικὸν χιλιόμετρον ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Δανίαν 70, Ἑλβετίαν 90, Βέλγιον 250). Τοῦτο ἀποδοτέον εἰς τὴν σχετικῶς μικρὰν ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας τῆς. Ὑπάρχει ὅθεν χώρος καὶ διὰ τοὺς πρόσφυγας ἐὰν δημιουργηθῶσιν εὐνοϊκαὶ συνθήκαι ἐργασίας.

Πρὸς τοῦτο ὅμως δέον προηγουμένως νὰ ἐξετασθῇ ἡ σύνθεσις τῶν προσφύγων καὶ αἱ ἱκανότητες αὐτῶν. Γενικῶς δύναται τις νὰ διαιρέσῃ τοὺς πρόσφυγας εἰς τὰς ἀκολουθοῦσας δύο κατηγορίας.

- 1) Ἀστικὸς πληθυσμὸς (κυρίως ἐκ Σμύρνης καὶ τῶν ἄλλων πόλεων τῆς Μ. Ἀσίας), ἀποτελούμενος κατὰ μεγάλην πλειονότητα ἐκ γυναικῶν.
- 2) Γεωργικὸς πληθυσμὸς (κυρίως ἐκ Θράκης) κατὰ φυσιολογικὴν ἀναλογίαν ἀρρένων καὶ θηλέων.

Εἶναι ἐκ τούτων προφανές ὅτι ὁ ἀστικὸς πληθυσμὸς δυσχερῶς θὰ ἐπιδοθῇ εἰς γεωργικὰ ἔργα, ἐν ᾧ ἀντιθέτως ὁ πληθυσμὸς τῆς Θράκης μεταοικήσας εἰς Μακεδονίαν δύναται ἄριστα νὰ ἐγκατασταθῇ ἐν αὐτῇ μονίμως καὶ νὰ καλλιεργήσῃ αὐτὴν ἐπιτυχῶς.

Οὐδὲν ὅμως εἰς τὰς ἀνωτέρω γραμμάς εἶναι ἀπόλυτον. Διότι ἐπὶ παραδείγματι ὁ ἀστὸς τῆς Ἀδριανουπόλεως δυσχερῶς θὰ μετεβάλλετο εἰς καλὸν γεωργόν.

Δὲν εἶναι ὅθεν οὔτε ἔργον εὐχερὲς οὔτε σκόπιμον διὰ τοὺς πρόσφυγας οὐδὲ συμφέρον εἰς τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν, ἵνα ἅπας ὁ προσφυγικὸς πληθυσμὸς ἐπιδοθῇ εἰς τὴν γεωργίαν.

Ἐπεὶ ἔτερου δέον νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὁ ψυχολογικὸς παράγων. Εἶναι βέβαιον ὅτι οἱ πρόσφυγες, ἰδίᾳ οἱ τῆς Μ. Ἀσίας, μετὰ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς περιπετείας ἃς ὑπέστησαν ἀπολέσαντες τὸ ἠθικὸν αὐτῶν δὲν ἔχουσι μεγάλην διάθεσιν πρὸς ἐργασίαν. Κατὰ τῆς ψυχικῆς ταύτης διαθέσεως δέον νὰ ἀντιδράσωμεν οὐ μόνον διὰ διαπαιδαγωγήσεως καταλλήλου ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ταχυτέρας ἐγκαταστάσεως αὐτῶν εἰς ἐργασίας προσοδοφόρους καὶ θετικῶς ὑποσχόμενας τὴν βελτίωσιν τῆς σημερινῆς

τύχης αὐτῶν. Ἐφ' ὅσον ἀναβάλλομεν τοῦτο ἐπὶ τοσοῦτον ριζοῦται ἐν αὐτοῖς τὸ αἶσθημα τῆς ἀπελπισίας.

Ἐκ τῆς καλῆς ἢ κακῆς λύσεως τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος ἐξαρτᾶται μεγάλως ἂν μὴ καὶ κυρίως ἡ κοινωνικὴ εὐημερία τοῦ ἀμέσου μέλλοντος τῆς Ἑλλάδος.

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΗΣ ΜΟΝΙΜΟΥ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω εἶναι προφανές ὅτι ἡ τελικὴ καὶ ἱκανοποιητικὴ λύσις τοῦ ὅλου προσφυγικοῦ ζητήματος ὑπερβαίνει τὰς δυνάμεις καὶ τὰ μέσα τοῦ Ὑπουργείου τῆς Περιθάλψεως. Ἐφ' ὅσον δὲ ὁ χρόνος παρέρχεται ἡ εὐθύνη βαρύνει περισσότερο κυρίως τὰ τρία παραγωγικὰ Ὑπουργεῖα, ἅτινα εἶναι ἀπαραίτητον ὅπως συντονίζωσι τὰς ἐνεργείας αὐτῶν διὰ μιᾶς κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἡδὴ τὰ Ὑπουργεῖα ταῦτα ἐπελήφθησαν τοῦ ἔργου τούτου ἀλλ' ἕκαστον σχεδὸν μεμονωμένως τοῦ ἄλλου, δι' ὃ καὶ πολλάκις ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος ἀσχολοῦνται συγχρόνως πολλαὶ ὑπηρεσίαι, ὡς τὸ τῆς ἐξευρέσεως ἐργασίας γενικῶς καὶ ὀλίγον ἀορίστως. Μέχρι σημείου τινὸς αἱ προσπάθειαι αὐτῶν δύναται νὰ εἶναι ἀποτελεσματικαί. Ἀλλ' ἂν αἱ κρατικαὶ ὑπηρεσίαι, αἱ ἰδιωτικαὶ ὀργανώσεις καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι πρόσφυγες δύναται νὰ εὐρωσι θέσεις ἐμμίσθους κενῶν, δὲν δύναται ὅμως καὶ νὰ δημιουργήσωσι τοιαύτας ὅταν δὲν ὑπάρχουσι. Καὶ ἐν αὐτῷ ἔγκειται τὸ ὅλον ζήτημα. Ἡ εἰς τὰς ὑπαρχούσας ἐργασίας χωρητικότης διὰ πρόσφυγας εἶναι μικρά.

Ἐφ' ἑτέρου ὁ ὅρος «Μόνιμος ἐγκατάστασις» δὲν ὑπονοεῖ μόνον τὴν ἐξεύρεσιν ἐργασίας ἀλλὰ καὶ τὴν ἐξεύρεσιν μονίμου κατοικίας. Εἶναι γνωστὴ εἰς πάντας ἡ ἕνεκα τοῦ πολέμου καθυστέρησις τῆς οἰκοδομικῆς βιομηχανίας καὶ ἡ συνεπείᾳ ταύτης ἑλλειψίς κατοικιῶν ἐν Ἑλλάδι. Ἡ συνεχὴς ἀφίξις προσφύγων ἐκ πάσης χώρας τῆς Ἀνατολῆς συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Ρωσίας καὶ ἰδίᾳ ἡ τελευταία ἐκ Θράκης καὶ Μ. Ἀσίας ἀθρόα καταφυγὴ εἰς τὴν χώραν ταύτην πληθυσμοῦ ἐξ ἑκατοντάδων χιλιάδων, ἐπέκνωσεν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν πάντα κλειστὸν χώρον, ὥστε ἡ ἐπὶ μακρῶν παράτασις τῆς συμβιώσεως δεκάδων ἀτόμων εἰς μικρὰ δωμάτια καὶ ἑκατοντάδων τινῶν εἰς ἀποθήκας ἐμπορευμάτων ὑγρῶν, σκοτεινῶν καὶ ἄνευ ἡλίου εἶναι βέβαιον ὅτι θέλει φέρῃ σοβαρὰν φθορὰν κατὰ τὰς υπερβολὰς τοῦ χειμῶνος καὶ τοῦ θέρους οὐ μόνον εἰς αὐτοὺς τοὺς πρόσφυγας ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἐγχωρίους πληθυσμούς.

Ἰδιαιτέρα μέριμνα δεόν νὰ καταβληθῇ διὰ τοὺς καταφυγόντας εἰς τὰς μεγαλοπόλεις ὡς ἐν Ἀθήναις, Πειραιεῖ, Θεσ)νίκῃ, Σύρῳ, καὶ ἄλλα-
 χου, ἐνθα ὁ κίνδυνος τῆς ἐξαπλώσεως τῶν μολυσματικῶν νόσων εἶναι
 ἀμεσώτερος κυρίως ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως ἀέρος, διότι τὸ ὑπὸ τῶν ὑγεινο-
 λόγων συνιστώμενον ἀπαραίτητον ποσὸν τῶν 10 κυβικῶν μέτρων ἀέρος
 κατὰ ἄτομον καὶ ὥραν διαμονῆς ἐν κλειστῷ χώρῳ, πολλάκις μειοῦται
 εἰς ὀλιγώτερον τοῦ ἐνὸς δεκάτου τοῦ ἀπαραίτητου τούτου ἀέρος.

Ὁδῶν τὸ ἔργον τῆς μονίμου ἐγκαταστάσεως τῶν προσφύγων ὑπο-
 διαιρεῖται εἰς δύο κατευθύνσεις ἐργασίας ἐκ παραλλήλου βινοῦσας.

1) Εἰς τὴν δημιουργίαν ἱκανοποιητικῶν ἐργασιῶν.

2) Εἰς τὴν Ἰδρυσιν νέων συνδικισμῶν εἰς τὰ σημεῖα τῶν δημιουρ-
 γηθησομένων ἐργασιῶν.

Πρὸς δημιουργίαν ἱκανοποιητικῶν ἐργασιῶν εἶναι προφανές ὅτι
 διαθέτομεν δύο κυρίως παραγωγικὰ μέσα, τὴν βιομηχανίαν καὶ τὴν
 γεωργίαν. Πλὴν ὅμως τούτων καὶ ἄλλα μέσα θὰ ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ τὸ
 Κράτος πρὸς χρησιμοποίησιν δεκάδων τινῶν χιλιάδων ἐργατῶν, ὡς τὴν
 ὁδοποιεῖαν, τὴν ἀποξήρανσιν ἐλῶν καὶ πρὸ παντὸς τὴν οἰκοδόμησιν συνδι-
 κισμῶν τῶν προσφύγων.

Ὁδῶν τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Γεωργίας διὰ τῶν Διευθύνσεων Ἐποικι-
 σμοῦ, Γεωργίας καὶ Δασῶν, τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Οἰκονομίας διὰ τῶν
 Ἐπιθεωρήσεων Βιομηχανίας καὶ Ἐργασίας καὶ τὸ Ὑπουργεῖον Συγκοι-
 νωνίας διὰ τῶν ὑπηρεσιῶν Ὀδοποιίας, Ἀρχιτεκτονικῶν καὶ Ὑδραυλικῶν
 Ἐργῶν δεόν μετὰ συνεννόησιν νὰ προβῶσιν εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ προ-
 γράμματος τῆς μονίμου ἐγκαταστάσεως τῶν προσφύγων.

Β'. Η ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΙΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

ἘΝ Τῃ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Μέγα μέρος τῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα καταφυγόντων προσφύγων, τῶν ἐκ
 Μ. Ἀσίας κυρίως ἀλλὰ καὶ ἐκ Θράκης, δύναται νὰ εὖρη ἐπικερδῆς στά-
 διον ἐργασίας εἰς τὴν ἐγχώριον βιομηχανίαν. Ἦδη ἀριθμὸς σημαντικὸς
 προσφύγων πάσης προελεύσεως καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς Ρωσίας ἐκ τοῦ Πόν-
 του καὶ τῆς Κιλικίας, Ἕλληνας ῥώσσοι καὶ ἀρμένιοι, ἄνδρες, γυναῖκες
 καὶ παῖδια ἐργάζονται ἀπὸ τῶν τελευταίων ἐτῶν εἰς τὰ βιομηχανικὰ
 ἐργοστάσια καὶ τὰ βιοτεχνικὰ ἐργαστήρια τῆς Ἑλλάδος. Εἰδικῶς ἐργο-

στάσιά τινα ἀπασχολοῦσι κατὰ πλειονότητα πρόσφυγας ρώσσοι, ὡς τὸ
 ἐν Ν. Φαλήρῳ ἐργοστάσιον τοῦ Κεραμικοῦ διὰ τὴν παρασκευὴν τῆς
 μάζης ἣτις χρησιμεύει διὰ τὸν ἐξ αὐτῆς σχηματισμὸν πινακίων, κυπέλ-
 λων καὶ ἄλλων ἐπιτραπεζίων σκευῶν ἐκ φαθεντιανῆς γῆς ἀπασχολεῖ
 ἄνδρας, διὰ δὲ τὴν διακόσμησιν αὐτῶν καὶ γυναῖκας, κοράσια καὶ παι-
 δία σχεδὸν ἅπαντας ρώσσοι. Ὁσαύτως τὰ ἀρώματα τῆς ἐν Καστέλλα
 ἑλληνικῆς ἐταιρίας Geo le Jeune καὶ οἱ ἱμάντες μηχανῶν, οἱ ἀπὸ ἔτους
 παρασκευαζόμενοι ἐν Κηφισσίᾳ, ἀπασχολοῦσι σχεδὸν ἀποκλειστικῶς
 ρώσσοι πρόσφυγας.

Τὰ ἐν Ἀθήναις καὶ Σύρῳ βυρσοδεφεῖα, τὰ ἐν Πειραιεῖ καὶ Σύρῳ
 κλωστήρια καὶ ὄφαντουργεῖα, τὰ ἐν Δραπετσῶνι χημικὰ προϊόντα καὶ
 λιπάσματα καὶ ἄλλα ἐργοστάσια καὶ ἐργαστήρια τῆς χώρας ἀπασχολοῦ-
 σιν ἤδη ἀρκετὰς ἑκατοντάδας προσφύγων τῆς Μ. Ἀσίας.

Τὰ ὀλίγα ταπητουργεῖα ἐν Ἑλλάδι σπεύδουσι νὰ ἐπωφεληθῶσι τῆς
 ἐπιτηδειότητος τῶν ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας ἐργατριῶν ταπητουργίας καὶ ἤδη
 νέα ἱδρύνονται ταπητουργεῖα πρὸς χρησιμοποίησιν μεγαλειτέρου ἀριθμοῦ
 προσφύγων ταπητουργῶν, τῶν κατασκευαστῶν τῶν περιωνύμων ἀνὰ τὴν
 ὑψηλίον Τουρκικῶν ταπήτων.

Γενικῶς παρατηρεῖται ὅτι ἡ ἑλληνικὴ βιομηχανία καὶ βιοτεχνία
 μετὰ προθυμίας προσέλαβον πρόσφυγας ἐργάτας καὶ ἐργάτιδας καὶ πολ-
 λάκις ὅταν δὲν εἶχον ἀνάγκην ἐργατῶν ἢ καὶ ὅταν ἀκόμη ἡ τέχνη τῶν
 προσληφθέντων ἦτο κατωτέρα τῆς ἀπαιτουμένης διετήρησαν αὐτοὺς εἰς
 τὰς ἐργασίας.

Ἡ εἰς τὰς ὑπαρχούσας ὅμως βιομηχανίας καὶ βιοτεχνίας χωρητικότη-
 τος διὰ πρόσφυγας ἐν σχέσει πρὸς τὸν ὑπάρχοντα ἀριθμὸν τοιούτων
 εἶναι πολὺ μικρά.

Ἀνάγκη ὅθεν ἐπιτακτικὴ παρίσταται δημιουργίας εὐνοϊκῶν συνθη-
 κῶν ἐργασίας, τοιαύτης δὲ ἐργασίας ὥστε νὰ ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς
 ἐπιτηδειότητας τῶν προσφύγων καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς χώρας.

Βεβαίως περὶ ἱδρύσεως μεγάλων βιομηχανιῶν δὲν δύναται νὰ γίνῃ
 σκέψις διὰ ποικίλους ἄλλους λόγους ἀλλὰ κυρίως διότι αὐταὶ ἀπαιτοῦσι
 μεγάλα κεφάλαια καὶ τεχνικὰς ἐργατικὰς εἰδικότητας. Δέον ἐπομένως
 νὰ περιορισθῶσιν εἰς τὴν μικρὰν βιομηχανίαν καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν βιοτε-
 χνίαν ὑπὸ μεγάλην κλίμακα.

ἸΔΙΩΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ Τῆς ἘΝΕΡΓῶ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Ἐὰν ὅθεν θέλωμεν νὰ χρησιμοποιήσωμεν τοὺς πρόσφυγας εἰς πλου-

τοπαραγωγικὰς ἐργασίας τῆς βιομηχανίας, δεόν νὰ ἀναπτύξωμεν διὰ μὲν τῶν γυναικῶν τὴν ταπητουργίαν, τὴν βιοτεχνικὴν ὑφαντουργίαν καὶ μεταξουργίαν, διὰ δὲ τῶν ἀνδρῶν τὴν βυρσοδεψίαν καὶ τὴν τυροκομίαν. Οἱ κλάδοι οὗτοι τῆς τεχνητῆς παραγωγῆς καὶ γνωστοὶ εἶναι εἰς τὴν Παλ. Ἑλλάδα, Μακεδονίαν, Ἡπειρον καὶ Νήσους, καὶ εἰς ὠρισμένα σημεῖα τῆς χώρας ἐξαιρετικῶς προώδευσαν. Ἡ ἐγχώριος δὲ κατανάλωσις τῶν προϊόντων αὐτῶν εἶναι τοιαύτη καὶ διὰ τινὰς ποιότητας ἢ ἐξαγωγή δύναται νὰ ἀναπτυχθῇ εἰς τοιαύτην κλίμακα ὥστε οὐδεὶς κίνδυνος ὑπερπαραγωγῆς αὐτῶν νὰ ὑπάρξῃ διὰ πολλὰς δεκαετηρίδας. Εἶναι ὅθεν εὐκαιρία διὰ τὴν Ἑλλάδα νὰ ἀναπτύξῃ καὶ διὰ νέων κατελιωτέρων ἐγκαταστάσεων νὰ προαγάγῃ τὰς βιομηχανίας καὶ βιοτεχνίας ταύτας.

Ἐξεταστέον ἤδη διὰ τίνος πρωτοβουλίας καὶ κατὰ ποῖον τρόπον οἱ βιομηχανικοὶ οὗτοι κλάδοι θὰ προαχθῶσι τελειότερον καὶ ταχύτερον. Πρὸς τοῦτο ὑπάρχουσι τρεῖς τρόποι.

1ον. Τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ Κράτους διὰ κεφαλαίων αὐτοῦ καὶ δημοσίων διοικητικῶν καὶ τεχνικῶν ὑπαλλήλων.

2ον. Διὰ τοῦ μεγάλου κεφαλαίου τῆς ἀνωνύμου ἐταιρείας.

3ον. Διὰ τοῦ μικροῦ ἀτομικοῦ κεφαλαίου, τῆς οἰκοτεχνίας ἢ τοῦ μικροῦ ἐργαστηρίου.

Διὰ τὸν πρῶτον τρόπον οἱ ἐλάχιστοι ὑπέρμαχοι τῆς κρατοποιήσεως θὰ ἠδύναντο νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὸ παράδειγμα τῆς ἀπὸ τοῦ 15ου αἰῶνος Manufacture de Tapisseries des Cobelins. Ἀπέναντι αὐτῆς καὶ τινῶν ἄλλων σπανίων κρατικῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων ἔχομεν νὰ ἀντιτάξωμεν τὴν ἐπιτυχίαν τῆς παγκοσμίου βιομηχανίας διὰ τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας καὶ ἰδίᾳ τὰς διὰ τῆς ἀνωνύμου ἐταιρείας προόδους τῆς βιομηχανίας κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας. Οὐδεμία χωρεῖ ἀμφιβολία ὅτι ἐπὶ τοῦ προκειμένου δύναται νὰ γίνῃ σοβαρὰ σκέψις μόνον διὰ τὴν ἐταιρικὴν ἢ διὰ τὴν ἀτομικὴν μορφήν τῆς ἐπιχειρήσεως.

Ἐχόντες ὑπ' ὄψιν ὅτι δὲν πρόκειται περὶ τῆς μεγάλης βιομηχανίας, εἰμὴ δι' εἰδικὰς περιπτώσεις, ἀλλ' ὅτι αἱ ὑπὸ συζήτησιν ἐπιχειρήσεις δύνανται ὡς ἐκ τῆς βιοτεχνικῆς μορφῆς αὐτῶν νὰ γίνωσι διὰ σχετικῶς μικρῶν κεφαλαίων, ἀποκλίνομεν μάλλον ὑπὲρ τῶν μικρῶν ἐταιρειῶν ἢ ἀτομικῶν ἐπιχειρήσεων, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι, ἕνεκα τῶν ἐξαιρετικῶν ἀναγκῶν τῶν προσφύγων, εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις ταύτας τὸ Κράτος θὰ παράσχῃ καὶ ἐξαιρετικὰς προστασίας διὰ τὴν ἐδραίωσιν τῶν παραγωγικῶν αὐτῶν ἐργασιῶν.

Πρὸς τοῦτο ὡς πρῶτον μέσον ἔχομεν τὸν νεαρὸν νόμον 2948 «περὶ προαγωγῆς τῆς βιομηχανίας καὶ βιοτεχνίας», διὰ τοῦ ὁποίου εἰς ἐπιχειρήσεις ἐξυπηρετούσας τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν διὰ Β. διατάγματος παρέ-

χεται δωρεὰν κτήμα τοῦ δημοσίου ἢ ἐν ἀνάγκῃ ἀπαλλοτριοῦται ἰδιωτικὸν κτήμα, γίνεται προτίμησις εἰς τὰ ἐγχώρια προϊόντα κατὰ τὰς ὑπὸ τοῦ Δημοσίου προμηθείας καὶ παρέχονται ἄλλαι τινὲς δευτερευούσης σημασίας εὐκολίαι μετὰ γνώμην τοῦ ἐπὶ τούτῳ λειτουργούντος Γνωμοδ. Συμβουλίου τῆς Βιομηχανίας τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας.

Εἰς τὴν εἰδικὴν ταύτην περίπτωσιν τῆς ἀνάγκης ταχείας ἐγκαταστάσεως τῶν προσφύγων εἰς παραγωγικὰς ἐργασίας αἱ γενικαὶ αὐταὶ διευκολύνσεις δὲν θὰ ἐπαρκέσωσιν ὅπως ἀποτελεσματικῶς λύσωσι τὸ προσφυγικὸν πρόβλημα. Διὰ τοῦτο φρονοῦμεν ὅτι εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις αἰτινες θὰ ἀπασχολῶσι κατὰ τὰ τρία τέταρτα πρόσφυγας ἐργάτας ἢ ἐργάτιδας θὰ ἔπρεπε νὰ παραχωρηθῶσιν αἱ ἀκόλουθοι εἰδικαὶ προνομίαι.

1ον. Ἀπαλλαγὴ ἀπὸ παντὸς ἀμέσου φόρου ἐπὶ πενταετίαν.

2ον. Ἐπιστροφὴ παντὸς τελωνιακοῦ δασμοῦ κατὰ τὴν ἐξαγωγήν ἐγχωρίου βιομηχανικοῦ προϊόντος κατεσκευασμένου ἐκ πρώτης ἢ ἡμι-κατεργασμένης ὕλης εἰσαχθείσης ἐξωθεν.

3ον. Ἀπόλυτος ἐγγύησις περὶ τῆς μὴ ὑπὸ τοῦ Κράτους δεσμεύσεως τοῦ ἐξωτερικοῦ συναλλάγματος τοῦ προοριζομένου διὰ τὰς ἐπιχειρήσεις ταύτας τῶν προσφύγων.

Πιθανῶς δὲ κατὰ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἔργου τῆς μονίμου ἐγκαταστάσεως τῶν προσφύγων εἰς βιομηχανικοὺς σπουδαίους νὰ παρῶσθαι ἀνάγκη παραχωρήσεως καὶ ἐτέρων τινῶν εἰδικῶν προνομίων ἢ διευκολύνσεων.

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΑΙ ΤΗΣ ΜΟΝΙΜΟΥ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ

Τὸ ἔργον τῆς μονίμου ἐγκαταστάσεως τῶν προσφύγων, διαιρούμενον, ὡς εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς μελέτης ἡμῶν ἀνεπτύξαμεν, εἰς ἐγκαταστάσιν τῶν προσφύγων εἰς παραγωγικὰς ἐργασίας καὶ εἰς μόνιμον στέγασιν αὐτῶν παρὰ τὰς ἐργασίας ταύτας, δὲν δύναται νὰ ἐπιτελεσθῇ εἰμὴ διὰ τῆς συνεργασίας τῶν ἀκολουθῶν τριῶν παραγόντων.

1) Τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους διὰ τῶν ὀργανωμένων δημοσίων ὑπηρεσιῶν (Ὑπουργείων Ἐθν. Οἰκονομίας, Γεωργίας καὶ Συγκοινωνίας).

2) Αὐτῶν τῶν ἰδίων προσφύγων καταλλήλως ἐμψυχουμένων καὶ διαπαιδαγωγημένων.

3) Τῶν ξένων καὶ ἑλληνικῶν φιλανθρωπικῶν ὀργανώσεων.

Διὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν προσφύγων εἰς τὰς δημιουργηθησομένας βιομηχανικὰς καὶ βιοτεχνικὰς ἐργασίας τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας διὰ τῆς Ἐπιθεωρήσεως τῆς Βιομηχανίας ὡς ἀρμοδίας τεχνι-

κτῆς ὑπηρεσίας δύναται νὰ ἀναλάβῃ τὴν μελέτην παντὸς τεχνικοῦ ζητήματος ἀναγομένου εἰς τὰς ὑπὸ Ἴδρυσιν ἐπιχειρήσεις, πρὸς δὲ, τὸν ἐφοδιασμὸν τῶν ἀπαραιτήτων μηχανημάτων, ἐργαλείων καὶ λοιπῶν ὑλικῶν, διὰ δὲ τῆς Ἐπιθεωρήσεως Ἐργασίας δύναται νὰ συγκεντρώσῃ ἐκ τῶν διαφόρων σημείων τῆς χώρας τοὺς εἰδικούς δι' ἐκάστην βιομηχανίαν ἢ βιοτεχνίαν πρόσφυγας, οὓς νὰ διαπαιδαγωγήσῃ καὶ ἐνθαρρύνῃ εἰς τὴν ἰδέαν τῆς ἰδρύσεως μιᾶς νέας ἐστίας καλυτέρας ἢ ἡ σημερινὴ πρόχειρος στέγασις ἢ πλήρης κινδύνων καὶ ἀβεβαίου μέλλοντος.

Αὗτοι ἤδη οἱ πρόσφυγες ὀργανούμενοι κατὰ ὁμοιογενεῖς ομάδας ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τῶν εὐφυστέρων ἐξ αὐτῶν εἶτε καὶ ἰδρύνοντες συνεταιρισμοὺς δύνανται νὰ ἀναλάβωσι τμήματα ἐργασίας, ἢ πλήρη ἔργα ἐνὸς συνοικισμοῦ ἢ πᾶν τὸ συναποτελοῦν ἓνα βιοτεχνικὸν συνοικισμὸν.

Αἱ δὲ φιλανθρωπικαὶ ὀργανώσεις, αἵτινες τόσον προθύμως ἐξ ἄλλων τῶν σημείων τῆς ὑδρογείου ἐσπευσαν εἰς βοήθειαν τῶν προσφύγων καὶ τῶν ὁποίων αἱ φιλοδοξίαι δὲν περιορίζονται ἀπλῶς εἰς τὴν ἐπὶ τινὰς μῆνας διανομὴν τροφῆς καὶ φαρμάκων ἢ καὶ ἐνδυμάτων, ἀλλ' εἰς τὴν δημιουργίαν ἐνὸς ἔργου μονίμου ὑπενθυμίζοντες εἰς τοὺς μεταγενεστέρους οὐ μόνον τὴν φιλανθρωπίαν ἀλλὰ καὶ τὸ πρακτικὸν καὶ ὀργανωτικὸν αὐτῶν πνεῦμα, ἀσφαλῶς θὰ συμβάλωσι μέγਾਲως διὰ τῶν ἐπὶ τόπου ἤδη ἀποστολῶν ἐκ διαπρεπῶν ἀντιπροσώπων εἶτε διὰ τῆς ἐπιστημονικῆς αὐτῶν μορφώσεως εἶτε διὰ τῆς ὑλικῆς αὐτῶν ἀρωγῆς, εἰς τὴν Ἴδρυσιν τῶν συνοικισμῶν ἢ ἴσως καὶ πλήρων νέων κωμοπόλεων προσφύγων.

Οἱ τρεῖς οὗτοι συντελεστοὶ κράτος, πρόσφυγες, καὶ φιλανθρωπικαὶ ὀργανώσεις, στενῶς συνεργαζόμενοι, ἀσφαλῶς θὰ δυνηθῶσιν, ἐὰν συντονίσωσι τὴν ἐνεργητικότητά αὐτῶν μετὰ τὸ ἐπεῖγον τῆς ἀνάγκης τῆς ταχυτέρας λύσεως τοῦ προσφυγικοῦ προβλήματος ἵνα ἐντὸς διετίας δημιουργήσωσιν ἐκ τοῦ μῆενος μίαν δεκάδα κωμοπόλεων ἐκ 5 ἕως 10.000 κατοίκων ἐργαζομένων καὶ εὐημερούντων.

Τὸ τεράστιον τοῦτο ἔργον, τὸ ἐκ πρώτης ὄψεως φαινόμενον ὡς ἀπλῆ ἰδεολογία, δύναται νὰ καταστῇ πραγματικότης, ἐὰν ἐπιστήμη, κεφάλαιον καὶ ἐργασία συνδυασθῶσι καταλλήλως, ἐὰν τεθῶσιν εἰς ἐφαρμογὴν αἱ ἀνὰ σειρὰς κατασκευαὶ (construction en serie), ἐὰν χρησιμοποιηθῶσι τὰ μεγάλης παραγωγῆς μηχανικὰ μέσα, αἵτινα δύναται νὰ μᾶς προμηθεύσῃ ἡ Ἀμερικὴ, καὶ πρὸ παντὸς ἂν ἐπικρατήσῃ πρακτικὸν πνεῦμα συνθέσεως καὶ ὀργανώσεως, τάξις καὶ ταχύτης ἐκτελέσεως.

Γ'. ΙΔΡΥΣΙΣ ΝΕΩΝ ΚΩΜΟΠΟΛΕΩΝ

Αἱ ὑπάρχουσαι μεγάλαι πόλεις τῆς Ἑλλάδος, ἐκτισμέναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπὶ τῆς θαλάσσης διὰ λόγους οἰκονομικῆς συγκοινωνίας, δὲν ἀνταποκρίνονται πρὸς τοὺς ἄρους ὑγιεινῆς, δὲν ἔχουσιν ἀφθονίαν πηγῶν ὑδάτων, καὶ σήμερον, ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν, διὰ τῆς αἰφνιδίας αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῶν, δὲν ἔχουσιν ἐπαρκεῖς οἰκίας πρὸς στέγασιν οὐδὲ πλουτοπαραγωγικὰς ἐργασίας πρὸς ἱκανοποίησιν τόσων νέων πληθυσμῶν.

Εὐρισκόμεθα ὅθεν πρὸ τῆς ἀναποδράστου ἀνάγκης ὅπως εἶτε ἐπεκτείνωμεν τὰς δευτερευούσας πόλεις καὶ κωμοπόλεις, ὅσαι παρουσιάζουσιν οἰκονομικὰ καὶ ἄλλα προσόντα εἶτε ἰδρῶσμεν νέας κωμοπόλεις.

Ὅσακις ἐξαιρετικοὶ λόγοι δὲν συντρέχουσιν ὑπὲρ τῆς ἐπεκτάσεως τῶν ὑπαρχουσῶν πόλεων εἶναι προτιμότερον νὰ ἰδρυθῶσι νέαι κωμοπόλεις ἐπὶ τῇ βάσει τῶν νεωτέρων οἰκονομικῶν συνθηκῶν καὶ τῶν ἀπαιτήσεων τῆς ὑγιεινῆς.

Ἀνασκοποῦντες συντόμως τὴν ἱστορίαν τῆς ἰδρύσεως τῶν ἀστικῶν συγκεντρώσεων παρατηροῦμεν ὅτι ἡ μικροτέρα κώμη, ἐξ ἧς προέρχεται ἡ κωμόπολις καὶ ἡ πόλις, ἰδρύεται συνήθως ἐκεῖ ἐνθα συντρέχουσιν:

α) Εὐνοϊκαὶ συνθηκαὶ ἐργασίας (γεωργικῆς ἢ βιομηχανικῆς) πρὸς εὐημερίαν τῶν κατοίκων.

β) Εὐχερῆ μέσα συγκοινωνίας (θαλάσσης, ποταμοῦ, ὁδῶν, ἢ σιδηροδρόμου) πρὸς ἐπικοινωνίαν διανοητικὴν καὶ ἐμπορικὴν τῶν κατοίκων μετὰ τοῦ λοιποῦ κόσμου.

γ) Εὐνοϊκαὶ συνθηκαὶ ὑγιεινῆς.

Ἐὰν αἱ συνθηκαὶ αὗται πᾶσαι εὐρίσκωνται εἰς τὸν ἀρχικὸν συνοικισμὸν πληρούμεναι εἰς μέγαν βαθμὸν, οὗτος ταχέως θὰ ἐξελιχθῇ εἰς κωμόπολιν καὶ πόλιν διὰ μετοικεσίας ἐξ ἄλλων σημείων τῆς χώρας ἢ καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ διὰ τῶν γεννήσεων. Ἀντιθέτως ὁ συνοικισμὸς θὰ ἐξαφανισθῇ ἢ θὰ παραμείνῃ στάσιμος ἐὰν οἱ στοιχειώδεις οὗτοι ὅροι οἰκονομικοὶ καὶ ὑγιεινῆς δὲν πληρῶνται.

Ἡ ταχύτης τῆς ἀναπτύξεως τῶν πόλεων ἐξαρτᾶται κυρίως ἐκ τοῦ βαθμοῦ τῶν εὐνοϊκῶν συνθηκῶν ἐργασίας, δι' ἧς καὶ οἱ συνοικισμοὶ οἱ ἰδρῶμενοι ἐπὶ τῇ βάσει τῶν νεωτέρων οἰκονομικῶν συνθηκῶν ἀναπτύσσονται ταχύτερον. Εἶναι παλαιῶς γνωστὸν ὅτι ἕνεκα τῆς βιομηχανίας ἰδρύθησαν αἱ μεγάλαι πόλεις τοῦ κόσμου κατὰ τὸν τελευταῖον αἰῶνα. Κατέστη πλέον ἀξίωμα ὅτι, ὅπου ἀκμάζει ἡ βιομηχανία ἐκεῖ καὶ αὐξάνουσι ταχέως αἱ πόλεις.

Ἀρκεῖ νὰ ὑπάρχη ἐν ἐργοστάσιον ἀμειβον ἱκανοποιητικῶς τοὺς ἐργάτας αὐτοῦ ἵνα ἰδρυθῆ μία κωμόπολις. Χαρακτηριστικὰ παραδείγματα τούτου συναντᾷ τις εἰς ἀπάσας τὰς βιομηχανικὰς χώρας, ἰδίᾳ δὲ εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας ἀπὸ τὰς ὁποίας θὰ ἀναφέρωμεν τρία παραδείγματα.

Τὸ Trust τοῦ χάλυθος τῆς Ἀμερικῆς ἀπεφάσισε τὸ 1909 τὴν ἰδρυσιν ἑνὸς μεγάλου ἐργοστασίου εἰς τὴν ἑρημον ἀκτὴν τῆς λίμνης Michigan. Τῷ 1910 τὸ ἐργοστάσιον αὐτὸ ἦτο ἔτοιμον καὶ ἡ νέα πόλις, ἣτις ἔλαβε τὸ ὄνομα τοῦ προέδρου τῆς ἐταιρείας Gary ἦτο ὀχυρομένη καὶ κατοικεῖτο ὑπὸ 16.802 κατοίκων. Τῷ δὲ 1920 ἡ ἀπογραφή τοῦ πληθυσμοῦ φέρει τὴν πόλιν Gary μὲ 55.370 κατοίκους. Ἄλλοτερον παράδειγμα εἶναι ἡ πόλις τῶν φωνογράφων. Ὀλίγα ἔτη πρὸ τοῦ 1900 ὁ Ἐδισὼν ἰδρυσεν εἰς τὸ East Orange τῆς πολιτείας New Jersey μέγα ἐργοστάσιον κατασκευῆς φωνογράφων. Τῷ 1900 ἡ πόλις αὕτη εἶχεν 21.507 κατοίκους, τῷ δὲ 1920 εἶχε 50.710. Τέλος ἡ πόλις Ἄκρον (λέξις Ἑλληνικῆ) τῆς πολιτείας Ohio καίτοι ἰδρυθεῖσα πρὸ τοῦ 1869, ὁπότε εἶχε πληθυσμὸν 3.477 κατοίκων, ἐφυτοζῶει μέχρι περιήπου τοῦ 1890, ὅτε ἤρχισαν ἰδρυόμενα ἐργοστάσια κατασκευῆς μηχανῶν καὶ ἰδίᾳ ἐργοστάσια ἐπεξεργασίας καουτσούκ, ἐκ πρώτης ὕλης, ἐννοεῖται εἰσαγομένη ἀπὸ τὰς ἀπομακρυσμένας χώρας τῆς Βραζιλίας, Βολιβίας, Περού κλπ.

Ἡ πόλις λοιπὸν Ἄκρον, ἀπὸ τὴν ὁποίαν λαμβάνομεν τὰ ἐλαστικὰ αὐτοκινήτων κλπ. τῷ 1900 εἶχε 42.728 καὶ τῷ 1920 εἶχε 208.435 κατοίκους.

Τὰ παραδείγματα ταῦτα ἀναφέρωμεν ἀπλῶς καὶ μόνον ὡς ἐνδεικτικὰ τῆς διὰ τῆς βιομηχανίας ταχείας ἀναπτύξεως τῶν πόλεων, αἰτινες ἰδρυόμεναι ἐπὶ τῇ βάσει τῶν νέων μεθόδων καὶ μέσων τῆς ρυμοτομίας, τεκτονικῆς, ὑγιεινῆς καὶ λοιπῶν ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν ἔχουσιν ὅλα τὰ πλεονεκτήματα τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ.

Λαμβάνοντες λοιπὸν ὡς δεδομένον ὅτι μέγα μέρος ἐκ τῶν προσφυγόντων εἰς Ἑλλάδα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη δὲν θὰ ἐπανέλθωσι πλέον εἰς τὰς προτέρας αὐτῶν ἐστίας, παρὰ πᾶσαν τυχὸν ὑπογραφησομένην συνθήκην, οὐδεμία χωρεῖ ἀμφιβολία ὅτι εὐρισκόμεθα πρὸ τῆς ἐπιτακτικῆς ἀνάγκης τῆς δημιουργίας νέων ἐργασιῶν πλουτοπαραγωγικῶν ὡς καὶ τῆς ἰδρύσεως νέων συνοικισμῶν καὶ κωμοπόλεων πληρουσῶν κατὰ τὸ δυνατὸν τελειότερον τὰς σημερινὰς οἰκονομικὰς καὶ κοινωνικὰς ἀνάγκας τῶν πληθυσμῶν αὐτῶν, ἵνα μετὰ μεγαλειτέρου ζήλου καὶ ἐνεργητικότητος οἱ ἰδρυταὶ αὐτῶν ἐπιδοθῶσιν εἰς τὴν σύμπληξιν τῆς νέας ἐστίας τῶν.

Εἰς συνθετικὸν ἔργον τοιαύτης ἐκτάσεως, ἐκ τοῦ ὁποίου ἤρτηται ἡ

εὐημερία πολλῶν μυριάδων ψυχῶν, ἐπιβάλλεται ὅπως ἐπικρατήσωσιν αἱ πλέον ὀρθαὶ καὶ πρακτικαὶ ἀντιλήψεις.

Αἱ νεώτεροι οἰκονομικὰ, κοινωνικὰ καὶ τεχνικὰ ἐπιστήμαι σήμερον πλουσίως ἐφοδιάζουσι διὰ ἰδεῶν καὶ μέσων τοὺς ἰδρυτὰς τῶν νεωτέρων συνοικισμῶν καὶ πόλεων. Ἐκ τῶν θεωρητικῶν δὲ ἀντιλήψεων καὶ τῶν τεχνικῶν μέσων πρέπει νὰ τεθῶσιν εἰς ἐφαρμογὴν μόνον ἐκεῖναι αἰτινες δύνανται νὰ εὐδοκιμήσωσιν εἰς τὸν παρόντα τόπον καὶ χρόνον καὶ ἀναλόγως τῶν διατιθεμένων μέσων εἰς ἔμφυχον καὶ ἄψυχον ὕλικόν.

ΣΥΣΧΕΤΙΣΙΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ

Οἱ πληθυσμοὶ οὗτοι οἵτινες μέλλουσι νὰ συναποτελέσωσι τὰς νέας πόλεις ἔχουσι κοινὰ τινὰ χαρακτηριστικὰ καὶ εὐρίσκονται ὑπὸ κοινὰς συνθήκας. Εἶναι ἅπαντες χριστιανοὶ καὶ ὀμιλοῦσι τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Εἶναι μεσημβρινοὶ καὶ ἐπομένως μικρᾶς ἀποδόσεως ἔργου. Εἶναι σχετικῶς μικρᾶς διανοητικῆς μορφώσεως ἀλλ' ὀλιγαρκεῖς καὶ λιτοί. Γεωργοὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἀλλὰ καὶ βιοτέχναι, τινὲς δὲ καλοὶ ἔμποροι δυνάμενοι νὰ ἐξελιχθῶσιν εἰς ἐπιχειρηματίας. Πάντες σήμερον τελείως ἢ σχεδὸν πένητες μὲ ἠθικὸν κατεπτοημένον ἐκ τῶν σφαγῶν καὶ τῶν δηλώσεων. Τοῦτο εἶναι ἐν ὀλίγοις τὸ ἔμφυχον ὕλικόν καὶ τὰ ὑπὸ τούτου διατιθέμενα μέσα.

Μὲ τοιαῦτα δεδομένα θὰ ἐκινδυνεύει τις νὰ θεωρηθῆ ὡς οὐτοπιστὴς ὅταν προτείνῃ τὴν διὰ τοιοῦτου πληθυσμοῦ ἰδρυσιν ἑνὸς νέου κόσμου εὐημεροῦντος ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν. Ἐν τούτοις ρίπτοντες ἐν βλέμμα εἰς τὸ παρελθὸν αὐτοῦ τοῦ πληθυσμοῦ, ὅστις διὰ τῆς ἐργασίας του ἔζη ἀνέτως εἰς τὴν μέχρι πρὸ τινος πατρίδα του, ὡς καὶ εἰς τὴν σημερινὴν αὐτοῦ σκληρὰν δοκιμασίαν, δυνάμεθα μετὰ πεποιθήσεως νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἐνισχυόμενος ὕλικῶς καὶ ἔμφυχούμενος ἠθικῶς ὁ ἀνέστιος καὶ ἄνευ σοβαρῶν ἐλπίδων μέλλοντος λαὸς οὗτος δύναται ἀκριβῶς ἐξ αὐτῆς τῆς δοκιμασίας του νὰ ἀντλήσῃ τὰς δημιουργικὰς ἐκείνας δυνάμεις αἰτινες ἀπαιτοῦνται ὅπως πραγματοποιήσῃ μέλλον καλλίτερον τοῦ παρελθόντος του.

Ἐφ' ὅσον λοιπὸν δὲν τίθεται πρὸ ἡμῶν ζήτημα ἀπλῆς στεγασεως καὶ προσωρινῆς διατροφῆς αὐτῶν ἀλλὰ τὸ ὅλον πρόβλημα τῆς δημιουργίας ἑνὸς κοινωνικοῦ συνόλου διὰ τῆς ἐργασίας του δημιουργοῦντος τὴν οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν εὐημερίαν αὐτοῦ, δεόν πρὸ παντὸς νὰ ἐξετασθῆ ὁ τρόπος διὰ τοῦ ὁποίου θὰ ἐξασφαλισθῆ ἡ οἰκονομικὴ εὐημερία τῶν κατοίκων τῶν νέων προσφυγικῶν συνοικισμῶν, κωμῶν ἢ κωμοπό-

λεων. Πρὸς τοῦτο δέον πρὶν ἢ ἐκλέξωμεν τὰ σημεῖα τῶν νέων συνοικισμῶν νὰ προσδιορίσωμεν τὰς ἐργασίας εἰς τὰς ὁποίας οἱ κάτοικοι αὐτῶν θὰ ἐπιδοθῶσι κατὰ τὸ πλεῖστον. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἢ κατανομή τῶν ἔργων δέον νὰ σχετισθῇ μὲ τὴν γεωγραφικὴν κατανομήν.

Εἶναι προφανές ὅτι ἕκαστος πρόσφυξ δέον νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὸ αὐτὸ ἔργον εἰς ὃ καὶ πρότερον ἐπεδίδοτο, ἐὰν τὸ ἔργον τοῦτο ὑπὸ τὰς νέας συνθήκας εἶναι οἰκονομικῶς ἱκανοποιητικόν. Ὅστις ὁ γεωργός θὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν γεωργίαν, ὁ βιοτέχνης τὴν βιοτεχνίαν καὶ ὁ ἔμπορος, ἐφ' ὅσον ὁ ἀριθμὸς τούτων δὲν εἶναι ὑπερβολικός, τὸ ἔμποριον. Ἐπι δὲ πλέον, ἢ εἰδικότες ἕκαστου ἐκ τῶν ἐπαγγελματικῶν αὐτῶν κλάδων δέον νὰ τηρηθῇ εἰς τὰς λεπτομερείας ἵνα ἐπιτευχθῇ ἢ καλλιτέρα ἀπόδοσις. Καὶ ἐφ' ὅσον θὰ πρόκειται περὶ ἰδρύσεως μικρῶν συνοικισμῶν μέχρις ἑκατοντάδων τινῶν κατοίκων θὰ ἦτο δυνατόν νὰ τηρηθῇ ἢ ἀπόλυτος σχεδὸν διαχώρισις τῶν εἰδικότητων, ὡς ἐπὶ παραδείγματι, ἐὰν ἰδρυθῇ εἰς μίαν περιφέρειαν ἐν ταπητουργεῖον ἀπασχολοῦν 300 ἔργατριάς καὶ 100 ἔργατάς, θὰ ἐδικαιολογεῖτο ἢ ἴδρυσις 200 ἢ 300 οἰκίσκων διὰ τὴν ἐγκατάστασιν 800 ἢ καὶ 1000 ψυχῶν. Ἐφ' ὅσον ὁμοίως θὰ πρόκειται περὶ ἰδρύσεως κωμοπόλεως 5 ἢ 10,000 ψυχῶν ὑπὸ τὰς ἐν Ἑλλάδι κρατούσαν συνθήκας μία τέχνη ἢ ἐν εἴδος γεωργίας δὲν θὰ ἦτο ἐπαρκὲς ὅπως ἱκανοποιητικῶς ἀπασχοληθῶσιν ἅπαντα ἢ τὰ πλεῖστα τῶν μελῶν τῶν ἐν ταῖς κωμοπόλεσι ταύταις κατοικοῦσῶν οἰκογενειῶν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγωμεν ὅτι πρὸς ἴδρυσιν τῶν νέων συνοικισμῶν ἢ κωμοπόλεων δέον πρὸ παντὸς νὰ προσδιορισθῶσιν, ἀναλόγως τοῦ μεγέθους αὐτῶν, αἱ πλουτοπαραγωγικαὶ ἐργασίαι αἵτινες θὰ ἀναπτυχθῶσιν ἐν αὐταῖς καὶ αἵτινες ἐργασίαι δέον νὰ εἶναι αἱ αὐταὶ ἢ παραπλήσια πρὸς τὰς ἐργασίας ἃς οἱ κάτοικοι αὐτῶν ἐγνώριζον καὶ ἐκαλλιέργουν πρὸ τῆς ἐκ τῆς ἀρχικῆς αὐτῶν χώρας ἀναχωρήσεως. Ἐννοεῖται οἰκοθεν ὅτι εἰς τὰς κωμοπόλεις εἰς ἃς θὰ ἐγκατασταθῶσι 2 ἢ 3 χιλιάδων ψυχῶν καὶ πλέον ἐνδείκνυται ὅπως ἐπικρατήσῃ τὸ μικτὸν σύστημα γεωργικῶν, βιομηχανικῶν καὶ ἐμπορικῶν ἐργασιῶν, ἵνα τὰ μέλη μιᾶς ἑκάστης οἰκογενείας, εἰ δυνατόν πάντα, ἀπασχοληθῶσιν εἰς παραγωγικὰς ἐργασίας τῆς εἰδικότητος αὐτῶν.

Συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχὰς ταύτας ἢ ἐκλογὴ τῶν γεωγραφικῶν θέσεων ἐνθα μέλλουσι νὰ ἰδρυθῶσιν αἱ προσφυγικαὶ κωμοπόλεις δέον νὰ γίνῃ κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε πρὸ παντὸς νὰ πληρῶνται οἱ οἰκονομικοὶ ὅροι ἱκανοποιητικῆς ἐργασίας τῶν ἐγκατασταθησομένων πληθυσμῶν.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΩΝ ΚΩΜΟΠΟΛΕΩΝ

Τὴν ἐκλογὴν τῶν γεωγραφικῶν σημείων ἐνθα μέλλουσι νὰ ἰδρυθῶσιν αἱ κωμοπόλεις, αἵτινες θὰ ἱκανοποιῶσι τὰς τε οἰκονομικὰς συνθήκας καὶ τοὺς ὅρους ὑγιεινῆς καὶ συγκοινωνίας, δέον νὰ ἀκολουθήσῃ σειρά προ-καταρκτικῶν ἐργασιῶν. Αὗται εἶναι ἢ τοπογράφησις καὶ ὁροθέτησις, ἢ σύνταξις τῶν σχεδίων τῶν κωμοπόλεων καὶ ἢ ἐπιτοῦ ἐδάφους ρυμοτομία.

Αἱ ἐργασίαι αὗται δέον νὰ διεκπεραιωθῶσι γοργῶς διὰ συνεργείων εἰδικῶν ἐκ παραλλήλου ἐργαζομένων. Τὰ συνεργεῖα ταῦτα λαμβανόμενα ἐκ τῶν Ὑπουργείων Συγκοινωνίας, Γεωργίας καὶ Ἐθνικῆς Οἰκονομίας δύνανται, τῇ βοήθειᾳ ἐργατῶν προσφύγων, νὰ περατώσωσι τὰς ἐργασίας ταύτας διὰ 5 ἢ 10 κωμοπόλεις ἐντὸς ἐνὸς ἢ δύο το πολὺ μηνῶν, τὸ ἐκ τῶν Ὑπουργείων τούτων ἀποσπασθησόμενον προσωπικὸν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν ἀρχιμηχανικοῦ θὰ ἐπεξεργασθῇ κατὰ συνεργεῖον διὰ τοῦ προϊσταμένου αὐτοῦ τὸ σχέδιον ἑκάστης κωμοπόλεως, κεχωρισμένως μὲν ἀναλόγως τῶν τοπικῶν συνθηκῶν ἑκάστης γεωγραφικῆς θέσεως, ἐπὶ τῇ βάσει ὁμοίως γενικῶν ἀρχῶν κοινῶν διὰ πάντα τὰ σχέδια. Αἱ ἀρχαὶ αὗται θὰ καθορισθῶσι καὶ διαγραφῶσιν ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τῆς τεχνικῆς ταύτης ὑπηρεσίας μετὰ συνενόησιν τούτου καὶ τῆς Γενικῆς Ὁργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς, περὶ τῆς ὁποίας εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς μελέτης μας ταύτης ὁμιλήσαμεν.

Εἰς τὸν καθορισμὸν τῶν γενικῶν αὐτῶν ἀρχῶν δέον νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν οὐ μόνον αἱ ἐν τῇ παρούσῃ μελέτῃ γενικαὶ σκέψεις, αἵτινες δέον νὰ συζητηθῶσι καὶ, μετὰ τὰς τυχόν τροποποιήσεις ἐπ' αὐτῶν, ἀποκρυσταλλωθῶσιν εἰς ἀποφάσεις τῆς Ὁργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς ἀλλὰ καὶ αἱ ὑποδείξεις τῶν εἰδικῶν, τῶν πρὸς τοῦτο κληθησομένων ἵνα υποβάλωσι τὰς ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης ὑπαγορευομένας προβλέψεις διὰ τὰ ζητήματα τῆς ὑγιεινῆς τῶν πόλεων, τῆς ρυμοτομίας, ὑδρεύσεως καὶ ἀποχετεύσεως, συγκοινωνίας καὶ φωτισμοῦ τῶν πόλεων. Τοιοῦτοτρόπως αἱ μέλλουσαι νὰ ἰδρυθῶσι κωμοπόλεις θὰ συγκεντρώσι τὰ πορίσματα τῆς ἐπιστήμης καὶ πράξεως, τὰ συναποτελοῦντα τὴν πρότυπον νεωτεριστικὴν κωμόπολιν τῆς σήμερον.

Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην τῆς μελέτης τῶν ἔργων δέον νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν αἱ πλουτοπαραγωγικαὶ ἐργασίαι, αἵτινες θὰ ἀναπτυχθῶσιν εἰς ἑκάστην περιφέρειαν, γεωργικῆς, βιοτεχνικῆς, βιομηχανικῆς φύσεως ἵνα γίνωσιν αἱ ἀνάλογοι προβλέψεις τόσον ὡς πρὸς τὴν διάταξιν τοῦ χώρου ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὸν συγχρονισμὸν τῆς οἰκοδομικῆς καὶ ἐν γένει ὀργανωτικῆς ἐργασίας.

Συγχρόνως καὶ ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν ἐργασίαν ταύτην τῆς Κρα-

τικῆς ὑπηρεσίας δέον ἢ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία καὶ κατὰ προτίμησιν οἱ ἐπιχειρηματικώτεροι τῶν προσφύγων νὰ προβῶσιν εἰς τὴν ἰδρυσιν καὶ ὀργανῶσιν συναϊτερισμῶν παραγωγῆς καὶ ἀνωνύμων ἢ ἄλλων ἐταιρειῶν πρὸς ἀνάληψιν τῆς ἐκτελέσεως τῶν τε κοινοτικῶν καὶ τῶν πλουτοπαραγωγικῶν ἔργων.

Τὰ κοινοτικὰ ταῦτα ἰδρύματα, ἅτινα ἢ Κρατικὴ ὑπηρεσία θὰ μελετήσῃ καὶ σχεδιάσῃ ἢ δὲ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία θὰ ἐκτελέσῃ, δέον νὰ εἶναι κατὰ σειρὰν καὶ ἀναλόγως τῶν διατιθεμένων μέσων τὰ ἀκόλουθα:

Κοινοτικὸν κτίριον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου θὰ συγκεντρωθῶσιν ἅπαντα τὰ γραφεῖα τῆς τοπικῆς κρατικῆς ὀργανώσεως.

Ἄγορὰ μετὰ μικρῶν γενικῶν ἀποθηκῶν ἐπαρκῶν διὰ τὴν περίοδον τῶν ἰδρυτικῶν ἔργων, ἀλλὰ μὲ πρόβλεψιν χώρου διὰ μεταγενεστέραν ἐπέκτασιν αὐτῶν.

Ὑδραγωγεῖον καὶ κοινοτικὸς φωτισμὸς.

Νοσοκομεῖον μετὰ φαρμακείου καὶ ναοῦ.

Σχολεῖον μετὰ βιβλιοθήκης.

Μεταγενεστέρως δὲ θέατρον καὶ γυμναστήριον.

Τὰ δὲ ἔργα τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας θὰ εἶναι αἱ οἰκοδομαί, τὰ βιοτεχνικὰ ἐργαστήρια καὶ τὰ ἐμπ. καταστήματα.

Αἱ οἰκοδομαὶ δέον ἀπραιτήτως νὰ εἶναι 2 ἢ 3 τύπων ὁμοιόμορφοι καὶ ἀπέριττοι, νὰ οἰκοδομηθῶσι δὲ πάντως ἀνὰ σειρὰς (construction en series) ἐντὸς δύο χρονικῶν περιόδων. Τὸ ὁμοιόμορφον τοῦ τύπου, μέθοδος ἐν μεγίστῃ κλίμακι ἐφορμοζομένη ἐν Ἀμερικῇ, οὐ μόνον συντέμνει εἰς χρόνον καὶ χρήμα καὶ ἀπλοποιεῖ τὴν μελέτην καὶ σύνταξιν τῶν σχεδίων ἀλλὰ καὶ καταπληκτικῶς οἰκονομικῇ καὶ ταχεῖα εἰς τὴν ἐκτέλεισιν τῆς ἀνεγέρσεως τῆς οἰκίας εἶναι.

Ἐπάρχουσιν ἐν Ἀμερικῇ ἐταιρεῖαι, αἵτινες θὰ ἀνελάμβανον νὰ παραδώσωσιν ἐντὸς ἔτους 2.000 οἰκίας, ἐκτισμένας τῇ βοήθειᾳ τῶν μηχανικῶν μέσων αὐτῶν καὶ ἐργατῶν προσφύγων. Αἱ οἰκίαι αὗται θὰ ἐστῆζον μονίμως 10.000 ψυχάς.

Ἡ δαπάνη διὰ τὴν οἰκοδόμησιν τῶν οἰκιῶν αὐτῶν θὰ ἀνήρχετο κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς μας, εἰς 50 ἑκατομμύρια δραχμῶν, ὧν μέγα μέρος θὰ προκατεβάλλετο πιθανῶς ὑπ' αὐτῶν τῶν ἐταιρειῶν, ἐὰν εἶχον τὴν ἐγγύησιν τοῦ Κράτους ἢ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς καὶ ἐπληρώνετο ἀνάλογον τοκοχρεωλύσιον. πάντως μικρότερον ἐνοικίου ὑπὸ ἄλλας συνθήκας.

Ἐὰν ἀπ' ἑτέρου ἢ δαπάνη ρυματομίας καὶ οἰκοδομήσεως τῶν ἀνωτέρω ἀναφερθέντων κοινοτικῶν ἔργων ἀνέλθῃ εἰς τὰ 40 ἕως 50 ἑκατομμύρια δραχμῶν, δυνάμεθα νὰ ὑπολογίσωμεν, κατὰ τινα προσέγγισιν καὶ ὑπὸ τὴν σημερινὴν ἀξίαν τοῦ νομίσματός μας, ὡς ὀλικὴν δαπάνην τῆς

οἰκοδομήσεως ἐκάστης προτύπου κωμοπόλεως διὰ 10,000 ψυχάς εἰς 100 ἑκατομμύρια δραχμῶν.

Τὰ μεγάλα ταῦτα ποσὰ εἶναι προτιμότερον νὰ προκαταβληθῶσι σήμερον, εἴτε ἐν ὄλῃ εἴτε ἐν μέρει ἐὰν ἐπιτευχθῶσιν οἰκονομικοὶ συνδυασμοί, ὅπως οἱ πληθυσμοὶ οὗτοι, ἀνακτῶντες τὸ ἠθικὸν αὐτῶν καὶ τὴν ἐργατικότητά των, γίνωσι παραγωγικοὶ καὶ εὐημερήσωσιν. Ἄλλως τὰ ποσὰ ταῦτα θὰ δαπανηθῶσιν ὀλίγον κατ' ὀλίγον διὰ τὴν συντήρησιν των καί, ἐὰν τὰ ἔργα ταῦτα δὲν πραγματοποιηθῶσιν, ἢ ἐσχάτη πενία θὰ μαστίσῃ καὶ τοὺς νέους καὶ ἔνεκα τῆς οἰκονομικῆς ἀλληλεγγύης καὶ τοὺς παλαιοὺς κατοίκους τῆς χώρας ταύτης.

Δεκέμβριος 1922.

ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ

Χημικὸς Μηχανικὸς

λιτικὸν φρόνημα τοῦ λαοῦ. Δυσκολίαν διὰ τοιαύτην ἔρευναν παρουσιάζει ὁ τεχνικὸς τρόπος τῆς ἐκλογῆς, δηλ. τὸ σφαιρίδιον, ὁ σχηματισμὸς πολλακίς μικτῶν συνδυασμῶν, ἢ ἐλευθερία ποῦ ἔχουν οἱ ἐκλογεῖς νὰ ψηφίζουσι ὅσουςδήποτε ὑποψηφίους, ἀνήκοντας εἰς διαφόρους συνδυασμοὺς, ὅπερ ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα νὰ ἐκλέγωνται πολλακίς εἰς τὴν αὐτὴν περιφέρειαν ὑποψήφιοι, ἀνήκοντες εἰς διάφορα κόμματα καὶ διαφόρους συνδυασμοὺς. Ὅλα αὐτὰ συντελοῦν, ὥστε νὰ μὴ φανερώνεται καθαρὰ εἰς τὰς ἐκλογὰς ἡ πραγματικὴ δύναμις κάθε κόμματος. Δι' αὐτὸ καὶ δὲν γίνεται ἀμέσως ἀντιληπτὸν τὸ θεμελιώδες ἐλάττωμα τῆς κατὰ πλειοψηφίαν ἐκλογῆς. Παρ' ὅλα ταῦτα εἰς ὅλας τὰς παλαιότερας ἐκλογὰς φαίνεται, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ ἀνάγκη στατιστικῆς ἐξακριβώσεως, ἢ κατὰ πινυξίς τῆς μιᾶς μεγάλης μερίδος ἀπὸ τὴν ἄλλην, δηλ. ἡ ὄχι ἀναλόγως πρὸς τὰς πραγματικὰς δυνάμεις ἐκπροσώπησις τῶν κομμάτων εἰς τὴν Βουλὴν.

Ἡ τελευταία ἐκλογὴ τοῦ Νοεμβρίου τοῦ 1920 παρουσιάζει ἀσφαλεστέραν βάσιν καὶ παρέχει μεγαλύτερον ἐνδιαφέρον διὰ τοιαύτην μελέτην. Καὶ τοῦτο, διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν ὅλοι σχεδὸν οἱ πολῖται ἐχωρίσθησαν εἰς δύο μεγάλας πολιτικὰς μερίδας, ἐψήφισαν κατὰ κανόνα μὲ ὑπερβολικὸν φανατισμὸν καί, ὅπως ἦτο φυσικόν, μικτοὶ συνδυασμοὶ δὲν ἔγιναν πούθενά, ἀφ' ἑτέρου δὲ αἱ δυνάμεις τῶν κομμάτων εἶχαν δυσαναλόγως κατανεμηθῆ εἰς τὰς ἐκλογικὰς περιφέρειας.

Ἡ ἐξακριβώσις τῆς πραγματικῆς δυνάμεως τῶν κομμάτων δύναται νὰ γίνῃ μὲ μεγάλην προσέγγισιν, παρ' ὅλην τὴν διὰ σφαιριδίων ἐκλογὴν. Πρὸς τοῦτο ἀρκεῖ νὰ προσθέσωμεν χωριστὰ τὰς ψήφους ποῦ ἔλαβαν οἱ ὑποψήφιοι ἐκάστου κόμματος εἰς ἐκάστην περιφέρειαν καὶ ἔπειτα νὰ διαιρέσωμεν τὸ ἄθροισμα μὲ τὸν ἀριθμὸν τῶν λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν ὑποψηφίων, δηλ. νὰ εὑρωμεν τὸν μέσον ὄρον τῶν ψήφων ποῦ συνεκέντρωσαν οἱ ὑποψήφιοι ἐκάστου κόμματος εἰς ἐκάστην περιφέρειαν. Κατὰ κανόνα ὑπῆρχαν εἰς κάθε περιφέρειαν ἀνά εἰς συνδυασμὸς ἐκάστου κόμματος καὶ κατὰ συνέπειαν τῶν μελῶν αὐτῶν αἱ ψήφοι ὑπολογίζονται, εἰς τὰς περιφέρειας ὅμως ὅπου ὑπῆρχαν περισσότεροι τοῦ ἑνὸς συνδυασμοὶ τοῦ αὐτοῦ κόμματος, ὅπως συνέβη ἐπὶ παραδείγματι εἰς τὰ Ἰωάννινα καὶ τὴν Λακωνίαν, ὅπου ὑπῆρχαν δύο συνδυασμοὶ τῆς Ἡνωμένης Ἀντιπολιτεύσεως καὶ εἰς τὰ Χανιά καὶ τὴν Λέσβον, ὅπου εἶχαν σχηματισθῆ δύο φιλελεύθεροι συνδυασμοί, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν παρὰ αἱ ψήφοι τῶν πλειοψηφισάντων ὑποψηφίων ἐκάστου κόμματος μέχρις ἀριθμοῦ ὑποψηφίων, ἴσου πρὸς τὰς βουλευτικὰς θέσεις τῆς σχετικῆς περιφέρειας. Τοιοῦτοτρόπως προσεγγίζομεν

ὅσον εἶναι δυνατόν περισσότερον τὴν πραγματικότητα, διότι πάντως οἱ διπλοὶ συνδυασμοὶ διήρσαν τὰς δυνάμεις τοῦ αὐτοῦ κόμματος, ἀλλ' εἰς ἐλάχιστον βαθμὸν, διότι τὸ μέγιστον μέρος τῶν ὁπαδῶν τοῦ αὐτοῦ κόμματος ἐψήφισαν, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων, ὅλους τοὺς ὁμοφρονεῖς ὑποψηφίους. Ἐνῶ, ἐὰν ἐλαμβάνοντο ὑπ' ὄψιν ὅλοι οἱ ὑποψήφιοι καὶ τῶν δύο ἢ καὶ τῶν τριῶν συνδυασμῶν τοῦ αὐτοῦ κόμματος καὶ ἐξευρίσκειτο ὁ μέσος ὄρος αὐτῶν, ἐπειδὴ οἱ ὑποψήφιοι τοῦ δευτέρου καὶ κατὰ μέγιστα λόγον τοῦ τρίτου συνδυασμοῦ μειονεκτοῦν, θὰ παρουσιάζετο ἡ δύναμις τοῦ σχετικοῦ κόμματος πολὺ κατωτέρα ἀπὸ τὴν πραγματικὴν.

Αἱ ψήφοι τῶν ἀνεξαρτήτων ὑποψηφίων ἢ τῶν ἀνηκόντων εἰς μικρότερα κόμματα, ὅπως τὸ κομμουνιστικόν, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν, διότι ὄχι μόνον αἱ ψήφοι αὐταὶ δίδονται ὅσον ἀφορᾷ τοῦλάχιστον τοὺς ἀνεξαρτήτους, κατὰ κανόνα τυχαίως, ἀλλὰ καὶ διότι ὡς ἐκ τοῦ φανατικοῦ πολιτικοῦ διχασμοῦ κατὰ κανόνα οἱ ἀνήκοντες εἰς τὰ μικρότερα κόμματα ἢ οἱ ὑποστηρίζοντες ἀνεξαρτήτους ὑποψηφίους ἐψήφισαν καὶ τοὺς ὑποψηφίους τῆς μιᾶς ἀπὸ τὰς δύο μεγάλας πολιτικὰς μερίδας, δηλ. κατ' οὐσίαν εἶχαν προσχωρήσει εἰς μίαν ἐξ αὐτῶν. Τοῦτο φαίνεται καθαρὰ ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων ὅλων τῶν νομῶν. Ἐπὶ παραδείγματι, ἐὰν οἱ ὁπαδοὶ τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος ἐψήφισαν μόνον τοὺς ἰδικούς τῶν ὑποψηφίους, θὰ ἔπρεπε ἐκεῖ ὅπου εἶχαν τὰς μεγαλύτερας τῶν δυνάμεις, δηλ. εἰς τοὺς νομοὺς Ἀττικῆς, Λαρίσης, Θεσσαλονίκης καὶ Δράμας τὸ ἄθροισμα τῶν δύο μέσων ὄρων τῶν ψήφων τῶν σχετικῶν πλειοψηφισάντων ὑποψηφίων τῶν δύο μεγάλων πολιτικῶν μερίδων νὰ μὴ καλύπτῃ τὸν ὀλικὸν ἀριθμὸν τῶν ψηφισάντων ἐκλογέων. Ἐν τούτοις ὄχι μόνον τοῦτο δὲν συμβαίνει, ἀλλὰ καὶ λόγῳ τοῦ διπλοψηφισματος, περὶ τοῦ ὁποῦ θὰ ἐμιλήσω ἀμέσως κατωτέρω, εἰς ὅλους τοὺς ἀνωτέρω νομοὺς τὸ ἄθροισμα τῶν ρηθέντων δύο μέσων ὄρων εἶναι κατὰ τι ἀνώτερον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ψηφισάντων. Τοῦτο ἄλλως δὲν παραξενεύει κανένα, διότι εἶναι γνωστὸν ὅτι οἱ κομμουνισταὶ ἐψήφισαν κατὰ κανόνα τοὺς ὁπαδοὺς τῆς Ἡνωμένης Ἀντιπολιτεύσεως. Ἐνῶ ἀντιθέτως εἰς τὴν Κέρκυραν, ὅπου ὑπῆρξε καὶ ἀνεξάρτητος συνδυασμὸς, ὁ ὁποῖος προσεπάθησε νὰ κρατήσῃ διὰ τὸν ἑαυτὸν τοὺς ψήφους τῶν ὁπαδῶν του, τὸ ἄθροισμα τῶν μέσων ὄρων τῶν ψήφων τῶν δύο μεγάλων πολιτικῶν μερίδων ὑστερεῖ κατὰ 534 ψήφους τὸν ὀλικὸν ἀριθμὸν τῶν ψηφισάντων. Κάτι ἀνάλογον ἔλαβε χώραν εἰς τὴν Ἄρταν, Λέσβον καὶ Χίον, ὅπου ἐπάλασαν περισσότεροι τοῦ ἑνὸς φιλελεύθεροι συνδυασμοί, καθὼς καὶ εἰς τὴν Λακωνίαν ὅπου, ὅπως ἤδη ἀνέφερα, οἱ ὑποψήφιοι τῆς Ἡνωμένης